

ARHIV BOSANSKE KRAJINE
BANJA LUKA

SURUČIĆ BRANKO :

"KUĆA UROŠA SURUČIĆA KAO PARTIZANSKI PUNKT NA VEZI
IZMEDJU KOZARE I CENTRALNE BOSNE "

L e g e n d a :

- pet stranica sjećanja Branka Suručića dobivenih od autora krajem juna 1975.godine;
- sjećanja autorizirana potpisom Branka Suručića;
- SADRŽAJ SJEĆANJA: ustanički dani 1941.godine i kuća Suručić Uroša u Laktašima na partizanskoj vezi između Kozare i Centralne Bosne; ilegalni i obavještajni rad članova porodice Uroša Suručića i doprinos NOP-u.-
- sjećanje u formi izjave u dva primjerka: original i kopija u Arhivu Bos.Krajine.-

Arhiv Dos. krajine B. Luka

ABK 209-MG-10/148

Suručić Branko
penzioner
E. Kobašlića br. 12
Banja Luka

I Z J A V A

za Suručić (Uroša) Savu iz sela
Laktaša o radu za NOP

Suručić (Uroša) Savu poznajem od prije rata jer smo bili komšije, Inače smo i u daljem srodstvu. O njegovom učešću i radu za NOP poznato mi je slijedeće:

Još od ljeta i jeseni 1941. g. Savin brat Milorad i ja bili smo povezani organizacijom NOP-a koju je u tom kraju organizovao Vulin Radovan, član KPJ i članovi SKJ-e Djurdjević Drago i drugi.

Koncem oktobra 1941. g. kada je ustanak na Kozari bio u punom jeku a u Crnom Vrhcu se rasbuktavao, došlo je do povezivanja ta dva ustanička centra jer su Crnovrška i Prnjavorska partizanska četa tada došle pod rukovodstvom II KNOP odreda na Kozari. Iz Kozare Okružni komitet KPJ i Štab odreda tražili su vezu sa partizanima u C. Bosni, a ovi opet sa Kozarom. Tako je došlo do uspostavljanja čvrsto organizovane relejne veze između D. Bosne i Kozare. Tu vezu od Kozare do rijeke Vrbasa organizovao je O.K. KPJ za Kozaru a od Crnog Vrhca do sela Laktaša Milan Radman, organizator ustanka u C. Bosni.

Veza je išla od kuće Pejčinović u selu Miloševcima, preko kuće Momić Milana u Laktašima-Lugu, preko kuće Suručić Uroša u Laktašima Rijeci (Riječani) i dalje preko sela Krneta (Krivokuća Rade), Romanovaca (Nježić Luka i Slavko), Mašića (Topić Vujo), Jazavca (Šinik Ostojač), Turjaka (Slijepčević Luka) i dalje za Kozaru.

A. h. v. Doc. krajine B. Luka
ABK 809-MG-17/148

Ovo su bili puntovi ili releji a održavali su ih aktivisti NOP-a iz dotičnih sela i članovi porodica nabrojanih kuća.

Kuća Suručić Uroša bila je jedan od ključnih punkto-va. Tu su pored Uroševog najstarijeg sina Milarada (koji je poginuo kao zamjenik političkog komesara 3. čete 3 bataljona II KNOP (krajiškog narodnooslobodilačkog) odreda jula mjeseca 1942.g. radili Uroš i njegova dva mladja sina Savo i Radovan, kao i ostali članovi porodice.

Ta relejna stanica je funkcionisala od konca oktobra 1941. do početka marta 1942.g.

Njihov rad sastojao se u slijedećem:

S obzirom da su se vezom stalno prebacivali kuriri iz C. Bosne u Kozaru i obratno iz Kozare u C. Bosnu, zatim rukovodioci II KNOP odreda i pošta koja je stalno prolazila, pomenuta lica bila su stalno angažovana, tim više što su obično u Uroševoj kući, bolje reći na njegovoj štali, dan provodili drugovi koji su stizali iz Kozare da bi se prebacili u C. Bosnu. To su bili: kuriri iz Kozare Mlija Stojanović i Vladimir Nemet-Braco inače i sekretar Okružnog komiteta SKOJ-a za Kozaru, zatim Branko Babič, Slovenac, sekretar OK KPJ za Kozaru, Josip Mažar-Šoša, zamjenik komandanta II KNOP odreda na Kozari, Ratko Vujović - Čoče zamjenik polit.komesara, a kasnije komesar II KNOP odreda (danas general pukovnik JNA), zatim Dušan Brković, Dušan Bojanić, Stevo Trtica i drugi, a iz C. Bosne: Veljko Bundalo i Svetko Gligorić kuriri Crnovrške partizanske čete kao i neki kuriri Prnjavorske čete.

Dok su ovi ljudi, a naročito rukovodioci boravili kod kuće Suručić Uroša, Uroš i njegovi sinovi Savo i Radovan držali su stražu i motrili na kretanje neprijateljskih patrola. Milarad je imao druga zaduženja. Pošto su skoro uvijek prilikom prolaska rukovodeći drugovi održavali sastanke sa aktivistima i članovima Partije Savo i Radovan, kao i njihov otac Uroš držali su stražu. Isto tako Milarad, Savo i Radovan redovno su prenosili poštu od sela Krneta do Paktaša + Luga i obratno.

Arhiv Bos. krajiine B. Luka

ABK 209-116-14/148

Ovaj rad je bio organizovan, a njime je rukovodila Partijska ćelija, čiji sam ja bio član od početka novembra 1941. g. do početka januara 1942. go. a od tada sekretar, sve do polovine marta 1942. I stariji Savin brat Milorad je takodje bio član iste ćelije od osnivanja do marta 1942. godine. Kurirski rad koji je Savo vršio naročito je bio intenzivan do početka februara 1942.g. kada prenos pošte postaje redji ali se Savo uključuje u pozadinski rad zaseoka Riječani i Jablan-Kozara, koji je osnovan 5. februara 1942. godine.

Radimo u svim selima na terenu Kozare a naročito u graničnim područjima prema neprijateljskim posadama organizovane su tzv. pozadinske čete koje su činile pomoćni borački sastav i čije je ljudstvo učestvovalo u svim borbennim akcijama sa partizanskim četama. Te su čete bile podijeljene u vodove a ovi u desetare i imale svoj komandni kadar, komandire, komandire vodova i desetare. Bile su naoružane pretežno sekirama, vilama, raznim bodežima, revolverima i ^{lovackim} boračkim puškama.

Prilikom izvodjenja akcija pripadnici pozadinskih četa bili su pomješani sa borcima partizanskih četa i s njima zajedno jurišali na neprijatelja. Izvijači su ranjene borbe, prihvatili plijen od neprijatelja i oružje poginulih boraca, naoružavali se i stupali u partizanske jedinice ako su došli do oružja.

Sem toga pripadnici pozadinskih četa, stalno su održavali straže i danju i noći, naročito na rubovima slobodne teritorije pa su time ustvari vršili ulogu graničara.

U zaseoku Laktaši-Rijeka (Riječani) i Jablan-Kozara s obzirom da cijela sela nisu bila oslobođena, organizovan je samo pozadinski vod čiji je komandir bio Borovnica Branko, danas potpukovnik JNA u penziji (živi u Valjevu). Vod je bio rasporedjen prema neprijateljskim uporištima u Jablanu, Klačnicama, Laktašima i Mahovljanima u polukruglu od oko 7 km družine. Njihovi pripadnici, medju kojima i Savo, bili su dan - noć na stražama od 5. februara do 13. marta 1942.g. Vod je učestvovao i u nekoliko manjih akcija na neprijatelja.

A. h. v. Dos. krajine B. Luka
ABK 209-116-11/148

13. marta 1943.g. udružene neprijateljske snage, ustaša, Nijemaca, legionara, domobrana počele su ofanzivu u Pokozarju protiv snaga 3. i 2. čete trećeg bataljona II KNB odreda koji su držale terene od Ceričke kose do Šimića, Mičija, Turjaka, Vrbaške, Cerovljana i duž ceste Bos. Gradiška-B.Luka do Bos. Aleksandrovca i Laktaša.

Na terenu Riječana, Bakinaca, Krneta, Kobatovaca nalazile su se snage 3. čete i to uglavnom 1. vod pod komandantom Nike Maševića i djelomično 2 vod iste čete, koji su tada pod pritiskom daleko većih neprijateljskih snaga odstupali prema Kozari a s njima i pozadinske čete kao i većina naroda koji nije smio čekati neprijatelja.

Čitav pozadinski vod sela Riječana otišao je u Kozaru kao i većina naroda. Jedan broj pripadnika tog voda je stupio u pojedine partizanske čete dok je drugi broj ostao u pozadinskim četama i vršili iste dužnosti kao i ranije. Savo i njegov brat Radovan ostali su u pozadinskim četama u Kozari sve do jula mjeseca 1942.g. tj. do velike ofanzive na Kozaru, kada je jedan dio odreda razbijen, a velik broj boraca, kao i pripadnika pozadinskih četa zarobljen i otjeran u logore, neki pobijeni a mnogi otjerani na prisilni rad u Njemačku.

U Kozaru je izbjegla i čitava porodica Suručić Uroš i ostala do jula 1942.g. Tada je otjerana u logore, od kojih je glava porodice Uroš ubijen, a žena i nekoliko djece uspjeli poslije izvjesnog vremena izvući se iz logora, dok su Savo, njegov brat Radovan i sestra Dušanka otjerani iz logova u Njemačku.

S obzirom da sam od polovine marta do jula 1942.g. bio na dužnosti člana Sreskog komiteta SKOJ-a za srez Bos. Gradišku i 3. bataljon koji je držao taj teren, vidjao sam Savu nekoliko puta u pozadinskim četama, koja je to bila četa na se ne sjećam više, ali znam da je bio na stražama da je vršio otimanje žita od neprijatelja i vršio njegovo iznošenje, da je radio na izgradnji baraka i zemunica i da je cijelo to vrijeme bio u mobišnom stanju.

Uslovi zarobljavanja mi nisu poznati jer se u tom momentu tu nisam nalazio, ali znam da je zarobljen i otjeran u Njemačku te da se povratio tek poslije oslobođenja.

Arhiv Doc. krajine B. Luka

ABK 209-116-10/148

Na osnovu svega navedenog pretpostavljam da je u zarobljeništvu imao pozitivno držanje, o čemu svakako mogu reći oni ljudi koji su sa njim tamo bili. Po povratku kući poznato mi je, da se Savo aktivno uključio u obnovu zemlje i učestvovao u svim lokalnim radnim akcijama u okviru radnih četa Narodnog fronta, kao i u akcijama šireg republičkog značaja.

Koliko se sjećam učestvovao je i 6 mjeseci na izgradnji Lukavea kod Tuzle, a kad su se osnivale seljačke radne zadruge (SRZ) 1949.g. Savo je medju prvima stupio u SRZ sela Laktaša.

Na osnovu svega izloženog smatram da se Suručić Savi treba priznati organizovano i neprekidno učešće u NOP-u, od 1941. g. - 1945. godine, jer je stalno i neprekidno radio za NOP od oktobra 1941. g. do jula 1942. g. kada je sticajem okolnosti otjeran u logor i odatle u Njemačku. Isto tako njegovo učešće u obnovi zemlje je veoma značajno. Pored mene, ovo mogu posvjedočiti i Novković Predrag iz B.Luke, koji je radio na istoj organizaciji veze od jeseni 1941. g. do januara 1942. godine i zato vrijeme bio sekretar partijske ćelije, zatim Borovnica Branko, kao što za to znaju *tadašnji rukovodnici* *službeni*; Branko Babič-Slovenac, iz Ljubljane, Vrtača 4, član Savjeta federacije i organizator ove veze, zatim Ratko Vujović-Čoče general pukovnik JNA *tada* u Beogradu, te tadašnji kuriri Crnovrške partizanske čete Veljko Bundalo iz B.Luke, Marina Držića 48 i Svetko Gligorić iz Laktaša.

Branković
(Suručić Branko,)

Banja Luka, 24.6. 1975.g.

nosilac partizanske spomenice broj 7051

Da je prednju izjavu lično dao Branko Suručić u Arhivu Bosanske krajine, tvrdi i ovjerava:

Direktor,

Milan Vukmanović
(Milan Vukmanović)

Arh. Dos. krajine B. Luka

ABK 209-116-14/148

1

2

3

4

5

6